

MARTITA, CHONCHÍN I EL TIGRE MARIPOSO

L'HOME I LA NATURA

Julio García Robles

Autor:

Julio García Robles

Assessorament científic:

Fernando Trujillo

Albert Masó

Il·lustracions:

Confucio Macuritofe,

indígena huitoto del Caqueta

Promoció Lingüística:

Il·lm. Ajuntament de Vila-real

Col·labora:

Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana

Edita:

Il·lm. Ajuntament de Vila-real amb

EDC Natura - Fundació Omacha

Apartat 497, 12540 Vila-real (Castelló)

e-mail: edcnatura@ono.com

www.edcnatura.com

ISBN: 978-84-96843-30-1

Depòsit legal:

Il·lm. Ajuntament
de Vila-real

GENERALITAT
VALENCIANA

MARTITA, CHONCHÍN I EL TIGRE MARIPOSO

L'Orinoquia colombiana és un paradís de vida. Si alguna cosa m'agrada destacar amb afecte d'aquesta terra és la seua singular bellesa: l'extensa sabana, el bosc de galeria, el gran riu i les seues canelles, i la inundació estival. La vida salvatge flueix per cada un dels seus racons, la qual cosa és meravellosa. Una infinitat de peixos, amfibis, rèptils i aus conviuen amb dofins, manatins, micos, cérvols, capibares, conills, óssos formiguers, tapirs, paques, sarigues, llúdries gegants... i amb el tigre.

I és en aquesta bella terra on vivia la nostra volguda Martita, una joveneta de marcat caràcter i somriure ampli, bonica i capritxosa que era l'alegria dels seus pares, els quals habitaven en una finca a la vora del riu Orinoco, en el Vichada. La família de Martita vivia de l'art de son pare amb la fusta, qui era tant fuster com artista i podia alçar, per igual, una casa o una delicada figura; i també vivia de les labors de sa mare, qui cuidava d'un xicotet estable amb gallines, ànecs, una vaca i diversos porcs.

I un menut i avalotador porquet, Chonchín, era la mascota sagrada de Martita. Era un porquet bonic de tints negres, amb una franja blanca que marcava el seu llom i panxa. Li agradava, al molt pocavergonya, ser rascat de continu i grunyia a l'aire quan la mà de Martita deixava d'acariciar el seu xicotet i xaparro cosset.

Chonchín l'acompanyava a tots els llocs, es feia respectar amb les seues cabrioles boges i arrancades sense sentit i era del grat de la joveneta compartir gran part del seu temps, del seu esmorzar i de les seues rialles amb aquest xicotet porquet.

Martita era molt feliç perquè els seus pares s'esforçaven a procurar-li tot allò que desitjava, encara que la feien estudiar molt, això sí, perquè sabien com és d'important per al dia de demà el saber, però també jugaven amb ella i amb Chonchín cada dia.

La jove xicota se sentia meravellada amb la bellesa d'aquella terra en què vivia. De major volia ser biòloga, treballar amb i per a la Naturalesa, per a alegria i esforç dels seus humils pares, que estalviaven amb sacrifici per a pagar-li els estudis.

Els capvespres eren bonics a la vora d'aquell ample riu, on des d'una de les seues grans roques es podia observar com queia el sol, entre tonalitats roges, mentre s'alçava la blanca lluna. I una gran massa d'estrelles omplia el cel fent d'aquest un dels més bells sostres coneguts, on sovint es demanen desitjos de cor al mateix temps que les estrelles fugaces apareixen i desapareixen com per art de màgia.

I allí es reunien cada nit el pare, la mare, Martita i el seu porquet; parlaven del pas del dia i de les labors de matí, mentre Chonchín es rebolcava pel terra despertant somriures. Les tonyines botaven en el riu, els sons de la nit inundaven el bosc de ribera i les rates penades voletejaven en el calmat aire a la recerca d'aliment.

Martita, després de repassar els seus estudis, s'adormia cada nit en aquell bot que els seus pares li feren rasant la panxa del seu porquet. I son pare, li donava un beset de bona nit, la gitava en el seu llit quan queia vençuda i la portava en braços com si fóra un tendre bebé.

Però un matí tot va canviar. Martita es va alçar, va córrer a desdejunar-se la seua tassetta de llet amb xocolata i unes pastetes i no va trobar el seu fidel company al seu costat com cada matí. Sorpresa li va dir a sa mare:

-Chonchín, on està Chonchín, mamà?

Sa mare va mirar per totes bandes, va alçar els muscles i, al mateix temps, va obrir els ulls i va alçar les celles.

-No ho sé, estarà fora amb ton pare perquè no l'he vist en tot el matí. Desdejuna't i vés a buscar-lo, no estarà molt lluny el pocavergonya.

Però Chonchín no estava fora, ni dins, ni al costat. Martita va començar a córrer per la finca, el buscava sense parar, desesperadament, i, com que no el trobava, va demanar ajuda a son pare. I així van començar a recórrer el bosc, la sabana i les vores del riu sense cap sort fins que unes grans empremtes en el sòl, prop de l'estable, van alertar son pare. Aleshores, Martita, en veure la seua cara de preocupació, va voler saber:

-Què has vist, pare? Són d'un gos aquestes empremtes?

-No filla, no. Són d'un tigre i potser ell s'ha endut Chonchín.

-Però ací no hi ha tigres! -li va replicar Martita amb enuig.

-Sí filla, sí. Aquesta és terra de tigres també, encara que parega que no. Abans hi havia molts, però ara a penes en viuen perquè nosaltres fem el possible perquè siga així. Però sempre pot aparéixer algun que busque una llar; però no tingues por perquè, si és el teu desig, ton pare farà que se'n vaja lluny i deixi la nostra hisenda.

Martita no va poder contenir en els seus ulls les amargues llàgrimes que li inundaven les galtes. Un tigre roí s'havia menjat el seu Chonchín, quin horror!

Va passar el dia tancada en la seua habitació, plorant i plorant, maleint el tigre roí i pensant en el seu porquet que ja no estava. Els seus pares, preocupats, li van acostar el sopar i van tractar, en va, de consolar la seua pena. Martita volia molt Chonchín i aquell final havia sigut tan tràgic com inesperat. Per què no havia dormit aquella nit amb ella com quasi sempre? Per què el tigre era tan roí? Per què hi havia tigres?

Va caure la nit i la lluna pareixia portar la tranquil·litat perduda durant el dia quan un ronc rugit va ressonar en la hisenda, en la casa, en l'habitació de Martita... De sobte, la joveneta es va alçar amb la por com a companya i va anar corrent al costat dels seus pares.

-No et preocupes, el tigre està lluny. El seu rugit és potent i per això se sent en el silenci de la nit, perquè és capaç de recórrer quilòmetres i silenciar els sons de la jungla.

-Però... i si torna i es menja els nostres animals? I si ve a per mi? -va dir Martita tremolosa, abraçada a son pare i mirant de reüll sa mare, qui havia tret el cap per la finestra i mirava cap a la selva mentre assegurava amb fermesa:

-Cal matar-lo! Si devora el nostre bestiar, passarem fam. I si tenim una desgràcia major... Millor serà no pensar en això!

Son pare es va alçar amb cara de pocs amics perquè no era caçador i no li agradava la idea d'eixir darrere del tigre, encara que sabia de llaços i altres arts com a home savi de la selva que era. No obstant això, no podia deixar de pensar en les paraules de la seua amada esposa i en aquell tigre que havia enterbolit la seua felicitat. El mataria o el faria anar-se'n, havia de fer-ho per la seua filla, per la seua dona, per la seua família.

És per això que l'endemà es va alçar molt prompte i en la foscor de la nit va iniciar un lent pelegrinatge per la zona, mentre els udols de les mones udoladores ressonaven com una brusca tempestat per tota la selva. Es va passar el dia buscant rastres, sendes i empremtes, va recórrer la hisenda i, fins i tot, més enllà. Però no va trobar res, tan sols un cérvol que va passar enfront d'ell i va eixir corrent com una ànima en pena, espantat com si haguera vist el mateix tigre.

El pare de Martita va tornar amb les mans buides, però en sa casa hi havia una sorpresa: la senyora Juanita i el senyor Diego l'esperaven en la cuina prenent un negre calent i discutint en veu baixa. Eren els veïns d'una xicoteta finca més enllà de la canella ampla. I també estaven la senyora Dianita i el senyor Esteban, amics del ranxo del nord, on abundaven els mangos i els guacamais.

-Que bé que hagen vingut, venim a demanar-li ajuda i consell perquè vosté sap del camp i la selva i, anit, va aparéixer un tigre i va espantar els nostres porcs. Els compares estan escarotats i no saben què fer perquè matar el tigre va contra la llei -va dir la senyora Juanita.

-Però hem de matar-lo perquè la meua filleta diu que va notar com rondava fa uns dies prop del seu llit i potser torne a per ella una nit qualsevol mentre dormim. És molt perillós! -va comentar el senyor Esteban.

-Hem de caçar-lo! -va sentenciar la mare de Martita.

Ella, asseguda, escoltava el que parlaven allí i li reconfortava saber que prompte podria anar a dormir tranquil·la perquè el tigre roí que havia devorat el seu volgut Chonchín moriria. No obstant això, li van sorprendre les paraules de son pare, ja que no pareixia molt disposat a fer-ho, tot i ser un home molt valent.

-Ningú no va veure el tigre, però tots el temen -va dir el pare de Marta-. Dieu que cal matar-lo només perquè ronda la nostra terra, però no és de llei fer-ho i podem tenir problemes amb la policia. A més, com el matarem? Seria millor ignorar-lo o espantar-lo, ja que matar el tigre no és fàcil. El millor seria amagar-nos i deixar que se n'anara i, el pitjor, que quedara ferit perquè llavors sí que seria molt perillós.

El pare de Martita sabia molt de tigres i d'aquella terra perquè havia nascut i s'havia criat en una xicoteta xabola al costat del riu, igual que els seus pares i els pares dels seus pares. Estimava el riu, la selva, la sabana i la naturalesa, i creia que el tigre era part d'ella. Però els seus veïns no el van escoltar.

-Demà eixirem amb els gossos i el senyor Diego portarà l'escopeta de son pare que, encara que vella, pot fer grans forats. Vosté vindrà? -va dir el senyor Esteban.

-No -va dir el pare de Martita de forma concisa però ferma.

La mare de Martita el va mirar enfadada perquè esperava que matara el tigre amb els seus veïns i ella es va quedar confosa, ja que no entenia la postura de son pare.

Aquella nit, el pare de Martita va dormir en un bot, fora, sota les estrelles, enfront de la finestra que donava a l'habitació de la seua filleta. El bestiar estava arrecherat en el seu estable i els gossos, protegits amb collars d'acerades puntes, romanien alerta. Com cada capvespre, des que el tigre va arribar a aquestes terres, la selva es va omplir amb el seu potent rugit.

Martita tremolava amb cada rugit i s'amagava sota els llençols a pesar de la calor regnant. Va poder sentir com la seua mamasita parlava del tigre, i va notar el seu enuig. Però, així i tot, son pare havia decidit no anar amb aquells homes, els seus gossos i aquella vella escopeta darrere del tigre; i això va fer.

L'endemà, mentre Martita estudiava en el seu llit i els seus pares arreglaven part de l'estable per a albergar una vaca partera, van escoltar diversos tirs al llarg del dia, molts per a un sol tigre. Amb cada tir, la mare de Martita mirava a l'horitzó, somrient amb l'esperança que el tigre fóra caçat. Son pare, al contrari, arrugava els llavis i l'expressió dels seus ulls delataven el seu pesar.

En caure el dia, aquella patrulla de caça va passar per la hisenda. No s'havien fet amb el tigre, però en el vehicle portaven tres cérvols, diversos capibares, una tortuga i bastants perdius.

-On està el tigre? -va preguntar el pare de Martita.

-No ens hem fet amb ell, s'ha escapat. Però mire si ha sigut de profit la jornada, portem carn en abundància per a diversos dies!

Martita es va acostar al vehicle, presa per l'excitació i la sorpresa, a mirar tots aquells animals morts, però en compte de sentir alegria va sentir pena en veure l'ull d'un cérvol del qual queia una grossa llàgrima de pena i un capibara sense vida amb el rostre tacat d'espessa sang.

Martita es va sentir malament i son pare també. No va voler quedar-se amb cap d'aquells animals amb què amablement l'obsequiaven els seus veïns. Es va acomiadar d'ells cordialment i va continuar rebutjant la idea d'acompanyar-los en les seues caceres.

I així van passar diversos dies. Ningú no veia el tigre, però tots l'escoltaven a la nit; tots el temien, excepte el pare de Martita. Les caceres van començar a allargar-se, molt més del que ho haurien de fer. Es van sumar altres veïns i més gossos amb la intenció de matar aquell tigre que torbava els somnis de tants com més prompte millor... i ja tenien venuda la seua pell!

Però un bon dia, la senyora Juanita i la senyora Dianita van anar a casa de Martita, on ploraven desconsolades perquè la policia s'havia endut els seus marits i era molt possible que foren sancionats a pagar una multa important per les seues caceres il·legals, ja que l'explicació d'eixir a matar el tigre que tant els atemorïa no els excusava de les seues escapades amb l'escopeta. El pitjor de tot era que el senyor Diego estava

malferit d'un peu perquè un mal tir havia sembrat la desgràcia. I, precisament aqueix mateix dia, deien que el tigre s'havia emportat un porc gros del terreny de la senyora Juanita, ja que només els seus ossos quedaven al descobert, entre les mates de la selva i una xicoteta canella de cristal·lines aigües, a cura d'aures.

I van tornar a demanar ajuda al pare de Martita perquè aquell tigre tenia la culpa de tot. El senyor Diego estava ferit en un hospital i el senyor Esteban continuava pres per la policia mentre els seus porcs desapareixien. Tenien una sanció que potser els embargaria pel fet d'haver caçat molts animals sense motiu i, a més, els havien llevat l'escopeta i la carn caçada. Tristos, li van comentar al pare de Martita que no dormien perquè sentien por per les seues filles i per elles mateixes. Així que es va veure obligat a prometre que eixiria darrere d'aquell tigre que tanta desgràcia havia portat, després que la mare de Martita hi insistira i Martita també, ja que tenia por i odiava aquella feristela que s'havia menjat el seu volgut Chonchín.

Aquell matí, el pare de Martita va partir sol cap a la selva i va caminar diversos dies fins que va tornar. Martita el va abraçar i li va demanar que li contara què havia passat.

-No he vist el tigre, però vaig trobar el seu rastre i amb això tinc prou. De veritat vols que se'n vaja? -li va preguntar a Martita.

Ella el va mirar alegre per la notícia i va afirmar amb el cap, però prompte es va posar trista perquè va veure en son pare una expressió amarga i va comprendre que no volia donar mort a aquell tigre roí, encara que no entenia per què.

Aquella nit, en la roca gran, mentre botaven els dofins i els

Ningú no veia el tigre, però tots l'escoltaven a la nit;
tots el temien, excepte el pare de Martita.

El pànic es va apoderar d'ella, va fer un bot i es va quedar de guatre grapes en l'aigua. Al seu davant, a uns metres, un enorme tigre mariposo la mirava.

sons de la jungla inundaven la hisenda, el pare de Martita va preparar un llaç de fil d'aram d'acer i, amb brins fins, fusta lacerada i puntes de ferro esmolades, va armar dues fletxes d'efecte mortal. Va repassar el vell arc que guardava en l'estable amb una capa grossa de greix i va tesar amb força la seua corda. En aquell moment, un fort rugit va ressonar més prop que mai. El pare de Martita no es va immutar, però ella va córrer a les falde de sa mare, temorosa d'aquella bèstia que, de segur, rondava prop en la selva.

Al matí següent, quan va despertar, son pare se n'havia anat de nou i sa mare li havia preparat un gran desdèjuni. Saciada, va eixir a l'estable, on va estar alimentant les gallines i els ànecs, i prompte la calor la va omplir per complet. El dia era més calorós del normal, o això pareixia, així que va pensar a donar-se un bon bany en la canella que envoltava la hisenda i els donava bona aigua. I allí es va llançar per tal de calmar les seues calors i gaudir de l'aigua fresca que recorria el seu cos, notant els xicotets mossets d'alguns peixets famolencs, i asseguda en l'aigua clara d'aquella canella, a penes amb la careta fora, es va quedar mig adormida, a gust, tranquil·la, relaxada.

Un lleuger xapoteig la va despertar dels seus somnis. Llavors, els seus ulls es van fer grans com mai i un crit sord va eixir de la seua gola en engolir dos borbollons d'aigua. El pànic es va apoderar d'ella, va fer un bot i es va quedar de quatre grapes en l'aigua. Al seu davant, a uns metres, un enorme tigre mariposo la mirava, amb les seues potes davanteres i el pit afonat en l'aigua, tan sorprés com ella mateixa. Les mirades d'ambdós es van creuar per un moment i el cor de Martita es va encongir. Aleshores, el tigre va alçar el morro i va mostrar els seus poderosos canins, va llançar un lleu i prolongat rugit mentre inclinava el cap a un costat, va fer un salt cap a fora de la canella i es va perdre en el clarobscur de la selva.

Martita es va quedar blanca, va caure asseguda en la canella i va plorar i plorar, però llavors es va adonar que no plorava per por, sinó per la bellesa excitant d'aquella trobada inesperada, salvatge i, molt possiblement, perillosa. La mirada d'aquell bell i poderós animal, amb els seus ulls redons color mel clavats en ella i aquella expressió felina tan indòmita, l'havien emocionada com no recordava.

Es va quedar pensativa durant un moment, asseguda mentre l'aigua fresca recorria el seu cos i calmava la seua inquietud. El grall d'una tita la va fer reaccionar, va eixir de la canella i es va vestir. L'emoció encara embargava el seu cos, tenia la pell de gallina amb els pèls eriçats i, de sobte, va mirar de forma ràpida cap al clarobscur. Un soroll la va alertar. Només era un xicotet torlit que va eixir volant en veure-la, però va bastar per a fer-la caminar. Deixant-se portar, de forma inconscient, es va endinsar en la selva en silenci, lentament, amb molta cura, per tal de no fer cap soroll. Una suau brisa acariciava els seus cabells cap enrere mentre avançava segura, plena de fascinació i curiositat.

I així va continuar caminant durant un temps fins que va trobar una senda paral·lela a la canella, on restaven impreses les empremtes d'aquell bell animal que tant temia i que tant l'havia impressionada.

Va sentir un xicotet grunyit i, en guaitar amb molt de compte, va veure el tigre mariposo, un enorme jaguar que juguinejava tombat en l'herba alçant les seues enormes urpes a l'aire i estirant-se com si fóra un gran gat. Llavors, uns xicotets i aguts crits van cridar la seua atenció: dos tigres, menuts uns cadellts amb a penes unes poques setmanes vida, de sobte, van aparèixer botant sobre aquell animal i jugant amb la cua i el morro d'aquest.

La mirada d'aquell bell i poderós animal, l'havien emocionada com no recordava.

-No era un tigre, sinó una tigressa amb les seues dues cries!
Era meravellós -va pensar Martita.

La tigressa els llepava tendrament mentre jugava amb ells, els quals, incansables, es llançaven repetidament sobre el cos de sa mare. Finalment, es van estavellar en els mugrons unflats de la tigressa i van quedar allí enganxats, mamant, alimentant-se de llet materna, fins adormir-se sota les potes d'aquell bell animal.

La brisa de cara va començar a decaure, la calor sufocant i els mosquits van començar a aparéixer de nou. El felí no va tardar a alçar el seu enorme cap olorant l'aire i, inquieta, la tigressa es va alçar mirant cap al lloc on romania oculta Martita.

Martita es va sentir descoberta i es va quedar immòbil, en silenci, i innocentment va tancar els ulls per a no ser vista. Van passar uns llargs segons fins que els va tornar a obrir. Allí ja no estava aquella bella tigressa, ni els seus preciosos cadells. Se n'havien anat. Martita va seure i es va sentir feliç per aquella sensació que omplia el seu cos, havia d'anar-se'n i contar-li a son pare el que havia vist. Però llavors, una tristesa va embargar el seu somriure: son pare havia eixit a matar la tigressa i, amb ella, també els seus cadells. Va pensar que havia sigut ella qui li ho havia demanat i es va sentir molt malament.

Mentrestant, el pare de Martita, ocult en un arbre, lliscava entre les seues mans una fletxa, tesava la corda del seu arc i fixava la mirada en una senda per la qual apareixien dos xicotets cadells de jaguar. Des d'un replec estret i ocult, un llaç d'acer i una estaca esperaven immisericordes...

Martita va iniciar la tornada a casa. Amb el cap baix i pensativa, va recordar la llàgrima del cérvol abatut i la sang del capibara, i es va preguntar què ha de caçar el tigre per tal d'alimentar-se

si l'home extermina les seues preses favorites?

-I per què no se m'ha menjat? Va preferir anar-se'n sense voler saber res de mi! -va pensar Martita.

Martita va recordar els seus veïns: un ferit i un altre pres i sense escopeta. No, aquella desgràcia no era causa del tigre, sinó de la cobdícia dels seus veïns per aconseguir carn de caça i una pell tacada per a vendre.

Martita va pensar:

-I els porcs? Com sabien que havia sigut el tigre si en veritat mai ningú no l'havia vist? Els animals domèstics viuen lliures per les hisendes i són moltes les vegades que es perden alguns, bé pel terreny, bé per culpa de gossos assilvestrats o, fins i tot, per aprofitats que se'ls emporten.

L'odi de Martita cap al tigre roí havia desaparegut. Aquella aparició en la canella i la seua aventura fins arribar a veure la ventrada del jaguar havien canviat la imatge que tenia d'aquell poderós animal, a qui ara veia bell i noble, i va comprendre son pare. Ja no volia que el mataren!

El pare de Martita va començar el retorn cap a la seua llar. A les mans portava un arc i un cable d'acer, cap fletxa. Se sentia molt trist perquè mai no va voler anar darrere del tigre. Només esperava sentir-se bé quan arribara a casa i la seua amada esposa li agrairia el seu esforç i quan vera el rostre alegre de la seua volguda filla, que per fi podria dormir tranquil·la.

Tan prompte com Martita va arribar a casa, li ho va contar tot a la seua mamasita, qui, molt sorpresa, l'escoltava atentament i abraçant-la li va recriminar fortament que seguira la senda del tigre. Llavors va veure com son pare tornava pel camí vell i Martita va eixir corrent a contar-li la història i a demanar-li

-No era un tigre, sinó una tigressa amb les seues dues cries! Era meravellós -va pensar Martita.

Aquella aparició en la canella i la seua
aventura fins arribar a veure la ventrada
del jaguar havien canviat la imatge que tenia
d'aquell poderós animal, a qui ara veia bell i
noble, i va comprendre son pare.

que no matara la tigressa, ja que no volia que la caçara perquè havia comprés que no tenia culpa ni tan sols de ser tigre, que aquesta era la seua terra i que formava part de la Naturalesa. Que bella era la tigressa!

Son pare la va escoltar amb atenció mentre ella s'atropellava amb cada paraula. Li va acariciar el cap i va mirar al cel demanant perdó en aquell dia tan trist per a ell. Després d'escoltar la seua volguda filla li va dir:

-Tranquil·la amor meu perquè ja no tornaré a eixir darrere de les seues empremtes.

Aquella nit una sorpresa va portar l'alegria de nou a la hisenda: Chonchín va tornar! Martita va plorar de l'alegria, però prompte es va adonar que aquella nit no es va escoltar el rugit del tigre, ni la següent, ni va tornar a escoltar-se mai més. Apesurada se'n va anar a dormir, però la visió de la tigressa li impedia dormir i es va posar a plorar.

Mai no li va preguntar res a son pare sobre la sort de la seua cacera aquell dia perquè no ho volia saber. Aquest, com sempre, es desvia per complaure-la. Martita va quedar fascinada per aquella criatura, va estudiar i es va convertir en una biòloga famosa experta en grans felins, i ara treballa de valent en la conservació del jaguar, el tigre mariposo com se'l coneix ací, en l'Orinoquia colombiana. No obstant això, mai no en va veure cap més en llibertat, ni va tornar a escoltar-ne en les nits caloroses d'aquella roca del Vichada i sempre se li eriçava la pell quan recordava, enfront d'ella, la mirada salvatge i indòmita d'aquella tigressa, emblema de llibertat, icona de la Naturalesa.

Aquella nit una sorpresa va portar l'alegria de nou a la hisenda: Chonchín va tornar! Martita va plorar de l'alegria, però prompte es va adonar que aquella nit no es va escoltar el rugit del tigre.

EL JAGUAR (*Panthera onca*)

El jaguar, anomenat *tigre mariposo* en la seua terra, és un bellíssim animal, de pelatge ocre, groc or en l'esquena i blanc en el ventre, adornat amb taques negres irregulars. Encara que també hi ha jaguars completament negres i s'anomenen panteres!

És el felí més gran d'Amèrica i pot arribar a medir 240 cm i pesar 130 quilos. Sara és una cadella de jaguar rescatada per EDC Natura-Fundació Omacha i Corporinoquia, es trobava presa en una gàbia i ara espera a ser alliberada per mitjà d'un programa amb el suport de diferents institucions.

L'home persegueix a aquesta espècie per la seua pell, a més de ser assetjada per ramaders i llauradors. Avui es troba en perill d'extinció i Sara s'ha convertit en un emblema de llibertat i conscienciació social en tot el món.

EDC Natura-Fundació Omacha treballa a l'Orinoquia dins d'un programa de desenvolupament social sostenible (ONGD) d'Assumptes Socials de l'Ajuntament de Vila-real per a la conservació de l'espècie i els seus ecosistemes, en col·laboració amb la Fundació Palmarito i altres entitats de Colòmbia.

COMPTES DE LA SÉRIE

L'HOMME I LA NATURA

ISBN 978-84-96843-30-1

9 788496 843301

